

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

КОРНЄВ Руслан Степанович

УДК378.147:004

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ-АГРАРНИКІВ ДО
ПРОФЕСІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

Тернопіль – 2006

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному аграрному університеті Кабінету Міністрів України.

- Науковий керівник** — член-кореспондент АПН України,
доктор педагогічних наук, професор
Сидоренко Віктор Костянтинович,
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова,
завідувач кафедри трудового навчання та креслення.
- Офіційні опоненти:** доктор педагогічних наук, професор
Тверезівська Ніна Трохимівна,
Київський славістичний університет,
кафедра вищої математики та інформатики Інституту
економіки та управління;
- кандидат педагогічних наук, доцент
Свіржевський Микола Петрович,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
кафедра економіки підприємства та економічної теорії.
- Провідна установа** — Українська інженерно-педагогічна академія,
кафедра педагогіки та методики професійного навчання,
Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Захист відбудеться 27 жовтня 2006 р. о 14.30 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.053.01 у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка за адресою: 46027, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса, 2.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (46027, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса, 2).

Автореферат розіслано 27 вересня 2006 р.

Учений секретар спеціалізованої
вченої ради

Чайка В.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність та доцільність дослідження. Глибокі та динамічні зміни, що відбуваються в секторі аграрної економіки, інтелектуалізація праці, розвиток комп'ютерної техніки та інформаційно-телекомунікаційних технологій, становлення ринкових відносин зумовлюють нагальну необхідність підготовки майбутніх аграрників відповідно до вимог інформатизації агропромислового комплексу. Професійну діяльність в аграрному секторі на сучасному етапі неможливо уявити без використання сучасних засобів електронного зв'язку, програмного забезпечення з планування, обліку і аналізу фінансово-господарської діяльності аграрного виробництва, банків даних з ринковою, нормативною, прогнозичною, технологічною та економічною інформацією. Особливо це стосується економістів-аграрників, оскільки їх професійна діяльність безпосередньо пов'язана із збиранням, реєстрацією та використанням інформації.

Аналіз наукових праць свідчить про наявність теоретико-практичних досліджень з розв'язання проблем інформаційної підготовки фахівців-аграрників, серед яких слід виокремити: процес інформатизації аграрної сфери (В. Дерлеменко, В. Кадієвський, М. Кропивко, Т. Кальна-Дубінюк, І. Криворучко, Д. Мельничук, М. Швиденко); науково-методичне забезпечення інформатизації професійної підготовки (І. Булах, О. Ващук, А. Верлань, Я. Глинський, А. Гуржій, Р. Гуревич, А. Єршов, М. Жалдак, Ю. Жук, Г. Звенигородський, В. Ключко, Л. Коношевський, А. Кузнецов, В. Лапінський, М. Лапчик, П. Маланюк, С. Мартинюк, Ю. Машбіц, Н. Морзе, Г. Науменко, Ю. Рамський, В. Сумський).

Вивчення вимог до інформаційної діяльності в органах управління АПК, сільськогосподарських підприємствах та службах сервісу, аналіз інформаційних процесів в аграрній галузі, використання інформаційних та телекомунікаційних технологій у професійній діяльності економістів-аграрників дало змогу виявити існуючу невідповідність між рівнем їх інформаційної підготовки в аграрних вищих навчальних закладах (ВНЗ) та вимогами сучасного процесу інформатизації аграрної галузі економіки. Ця невідповідність породжує низку суперечностей між: стрімким розширенням можливостей сучасних інформаційних, телекомунікаційних технологій та готовністю раціонального, свідомого їх використання молодими фахівцями аграрної економіки в умовах реального сільськогосподарського виробництва; наявним науково-методичним обґрунтуванням змісту інформаційної підготовки в системі аграрної освіти та сучасними вимогами інформатизації агропромислового комплексу; існуючою дидактичною системою підготовки до інформаційної діяльності в аграрних ВНЗ та потребами цих закладів у застосуванні інноваційних форм, засобів та технологій організації навчального процесу. Вирішити ці суперечності можна шляхом наукової переорієнтації цілей інформаційної підготовки в аграрних ВНЗ, обґрунтованого оновлення її змісту, чіткого визначення структури та організації навчання.

Отже, низка перелічених суперечностей та недостатня розробленість теоретичних і практичних аспектів професійної підготовки економістів-аграрників з

інформатики визначили вибір теми нашого дослідження **“Підготовка майбутніх економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження є складовою науково-дослідної теми кафедри педагогіки Національного аграрного університету "Розробка та впровадження у навчально-виховний процес вищих аграрних закладів освіти інноваційних педагогічних технологій" (РК № 010Ш003740). Тему затверджено вченою радою педагогічного факультету Національного аграрного університету (протокол № 1 від 20 вересня 2000 року) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол № 1 від 25 січня 2005 року).

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх фахівців аграрної галузі.

Предмет дослідження – система підготовки майбутніх економістів в аграрних вищих навчальних закладах до професійної інформаційної діяльності.

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка ефективності системи інформаційної підготовки майбутніх економістів з урахуванням специфіки інформаційної діяльності в аграрній галузі.

Гіпотеза дослідження передбачає, що підготовка майбутніх економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності буде ефективною, якщо вона реалізовуватиметься в рамках розробленої системи за таких умов: 1) підготовка ґрунтуватиметься на фундаментальних засадах загальної науки інформатики (основ теорії інформації, математичних засад інформатики, основ інформаційного моделювання) і спрямовуватиметься на формування в економіста-аграрника інформаційної компоненти його світогляду, інформаційного підходу до аналізу явищ, фактів, процесів аграрної економіки; 2) в основу її змісту в системі аграрної освіти буде покладено основні функціональні обов'язки економіста-аграрника та під час його конструювання будуть ураховані особливості інформаційної діяльності в сільському господарстві (обмеженість можливостей комп'ютеризації виробничих процесів; оперативне та своєчасне виконання інформаційних процедур; обмін аграрною інформацією за допомогою комп'ютерних телекомунікацій); 3) у процесі інформаційної підготовки раціонально використовуватимуться інноваційні методи та форми навчання, що передбачають застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій (ділова гра, програмні дидактичні засоби, об'єктно-орієнтовні програмні системи, віртуальне навчальне середовище).

Відповідно до об'єкта, предмета, гіпотези та мети дослідження було визначено його основні **завдання**:

1. Вивчити стан підготовки економістів в аграрних ВНЗ до професійної інформаційної діяльності.

2. Теоретично обґрунтувати та розробити модель системи підготовки майбутніх економістів аграрного профілю до професійної інформаційної діяльності.

3. На основі аналізу функцій, структури професійної інформаційної діяльності економіста-аграрника та дослідження її особливостей визначити зміст інформаційної підготовки в аграрних ВНЗ.

4. Експериментально перевірити ефективність змістового та процесуального компонентів системи інформаційної підготовки фахівців економічних спеціальностей в аграрних ВНЗ.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на сучасних концепціях навчання і нових педагогічних технологій (Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Концепція інформатизації освіти); загальнометодичних положеннях про застосування системного підходу та моделювання в педагогіці; концептуальних засадах інформатизації агропромислового комплексу (Програма інформатизації агропромислового комплексу).

Теоретичну основу дослідження становлять положення та висновки, що висвітлюють: загальні засади професійної педагогіки (С. Батишев, А. Беляєва, С. Гончаренко, І. Зязюн, М. Махмутов та ін.); питання вдосконалення навчального процесу у вищій школі (А. Алексюк, С. Архангельський, Ю. Бабанський, Е. Лузік, В. Козаков, Д. Чернілевський); психолого-педагогічні проблеми професійної освіти (Л. Виготський, П. Гальперін, В. Краєвський, О. Кондратюк, Т. Кудрявцев, О. Леонтєв, Н. Ничкало, І. Підласий, С. Рубінштейн, Н. Талізін); проблеми змісту, методів, форм навчання та виховання майбутніх фахівців (В. Безпалько, А. Дьомін, Б. Гершунський, Р. Гуревич, А. Лігоцький, В. Лєднєв, М. Махмутов, П. Олійник, В. Сидоренко); концепцію інформатизації системи освіти (І. Булах, А. Верлань, Я. Глинський, А. Єршов, М. Жалдак, Г. Звенигородський, В. Касаткін, О. Кузнєцов, М. Лапчик, П. Лященко, Ю. Машбиць, В. Монахов, Н. Морзе, Ю. Первін, Ю. Рамський, С. Шварцбруд).

Під час розв'язання поставлених завдань, досягнення мети дослідження та перевірки гіпотези використовувався комплекс **методів дослідження**:

Теоретичні: аналіз сучасних теоретичних положень про зміст професійної освіти та навчальний процес з метою проектування змісту інформаційної підготовки економістів-аграрників; вивчення навчально-нормативної документації, психолого-педагогічної та методичної літератури задля виявлення сучасного стану досліджуваної проблеми; аналіз практичних робіт студентів для виявлення їх підготовки до інформаційної діяльності; метод моделювання за допомогою якого визначено фактори та структуру системи інформаційної підготовки економістів в аграрних ВНЗ.

Емпіричні: спостереження за навчальним процесом, анкетування, опитування, тестування, бесіди з викладачами та студентами для діагностики інформаційної підготовки майбутніх економістів аграрного профілю, констатувальний та формувальний педагогічний експеримент, обробка результатів педагогічного експерименту методами математичної статистики з метою апробації системи підготовки економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності.

Дослідження проводилось упродовж 2000-2005 рр. та включало три **етапи**:

На першому етапі (2000-2002 рр.) здійснено аналіз педагогічної, психологічної, методичної та спеціальної літератури з проблеми дослідження, узагальнено досвід викладачів інформатики в аграрних ВНЗ, вивчено практику професійної підготовки в галузі інформатики фахівців сільського господарства в

аграрних ВНЗ та виявлено її особливості. На цьому підґрунті було розроблено методику теоретичного та експериментального дослідження, визначено гіпотезу, мету та завдання дослідження. На цій стадії здійснено констатувальний експеримент, проаналізовано його результати.

Другий етап дослідження (2002-2003 рр.) було присвячено розробці експериментальної моделі системи підготовки майбутніх фахівців аграрної економіки до професійної інформаційної діяльності, теоретичному обґрунтуванню змістового та процесуального компонентів цієї системи, підготовці формульованого експерименту.

На третьому етапі дослідження (2004-2005 рр.) було проведено формульовальний експеримент. У його завдання входило перевірити ефективність розробленої системи підготовки майбутніх економістів-аграрників до інформаційної діяльності шляхом визначення рівня засвоєння теоретичних знань та практичних умінь студентами аграрних ВНЗ. Сформульовано висновки, визначено перспективи подальшого вивчення проблеми, оформлено дисертаційну роботу.

Експериментальна база дослідження. Експериментальне дослідження проводилося в Національному аграрному університеті, Вінницькому державному аграрному університеті, Білоцерківському державному аграрному університеті, Бережанському агротехнічному інституті НАУ. В експерименті було задіяно 864 студенти аграрних ВНЗ, 62 викладача інформатики та спеціальних предметів.

Наукова новизна дослідження та теоретичне значення полягає в тому, що вперше:

- *розроблено* модель системи підготовки майбутніх економістів в аграрних ВНЗ до професійної інформаційної діяльності, складовими якої є цілі, кваліфікаційні характеристики та рівні цієї підготовки, її зміст та методика; системотвірним фактором є спрямованість підготовки економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності на процес інформатизації агропромислового комплексу;

- *визначено* завдання та зміст інформаційної підготовки економістів сільського господарства на основі їх професійних функцій (оперативна обробка документів, розрахунок економічних показників, проведення експертних оцінок, створення та використання баз даних, представлення та обмін економічною інформацією) та особливостей професійної роботи з інформацією в аграрній галузі (обмеженість можливостей комп'ютеризації виробничих процесів; оперативне та своєчасне виконання інформаційних процедур; використання комп'ютерних телекомунікацій);

- на основі розроблених кваліфікаційних характеристик *дістали подальшого розвитку* рівні підготовки майбутніх економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності.

Практичне значення дослідження визначається тим, що: запропоновано навчальну програму курсу “Інформатика та інформаційні технології в сфері аграрної економіки” для студентів економічних спеціальностей аграрних ВНЗ, обґрунтовано кваліфікаційні вимоги до інформаційної діяльності фахівця-аграрника, що можуть бути основою для подальшого вдосконалення професійної підготовки; здійснено

систематизацію навчального матеріалу для професійно-орієнтованого курсу інформатики в аграрних ВНЗ; удосконалено методи інформаційної підготовки економістів аграрної галузі шляхом використання комп'ютерних технологій (ділові ігри, програмні дидактичні засоби, об'єктно-орієнтовні програмні системи, віртуальне навчальне середовище); окремі результати дослідження можуть бути використані для розробки навчально-методичних посібників, інноваційних засобів навчання, навчально-нормативної документації викладачами предметів циклу інформатики в аграрних ВНЗ.

Результати дослідження **впроваджено** в навчальний процес Бережанського агротехнічного інституту НАУ (довідка від 20.12.2005 № 66), Білоцерківського державного аграрного університету (довідка від 24.01.2006 № 123), Національного аграрного університету (акт від 11.02.2006 № 567), Вінницького державного аграрного університету (довідка від 2.03.2006 № 69).

Особистий внесок автора полягає в теоретичному обґрунтуванні основних ідей та положень досліджуваної проблеми, зокрема концептуальних засад та принципів формування змісту інформаційної підготовки в аграрних ВНЗ; створенні методів, форми та засобів, які базуються на використанні інноваційних технологій навчання в процесі інформаційної підготовки у системі аграрної освіти; у безпосередній участі в організації та проведенні дослідно-експериментальної роботи; створенні експериментальних навчальних програм та планів предметів циклу інформатики для студентів економічних спеціальностей Бережанського агротехнічного інституту НАУ.

У статті "Комплексні взаємозв'язки підготовки майбутніх економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності" автором було теоретично обґрунтовано специфічний дидактичний принцип інформаційної підготовки фахівців аграрної економіки. У статті "Методологічна інформаційна підготовка майбутніх фахівців-аграрників та її професійна зорієнтованість", дисертантом визначено компоненти методологічної інформаційної підготовки економістів аграрного профілю. У статті "Особливості підготовки економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності" дисертантом досліджено особливості підготовки майбутніх економістів до інформаційної діяльності в аграрній галузі щодо переорієнтації навчального курсу інформатики в аграрних ВНЗ на потреби інформатизації аграрного виробництва.

Вірогідність одержаних результатів та основних висновків визначається методологічною обґрунтованістю вихідних засад та положень дослідження; добром комплексу методів, що відповідають меті та завданням дисертаційної роботи; ґрунтовним аналізом результатів експериментальної роботи, позитивними результатами формувального експерименту, ефективністю методики формування системи знань, умінь та навичок роботи з інформацією.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дисертаційного дослідження було надруковано та пройшли обговорення на Міжнародних і Всеукраїнських конференціях у м. Київ (2004 р., 2005 р.), м. Вінниця (2004 р.), м. Львів (2004 р.), м. Дніпропетровськ (2005 р.), республіканських

семінарах представників аграрних ВНЗ та наукових установ України з питань інформатизації аграрної освіти у м. Київ (2004 р.). Стан та наслідки дослідження оприлюднювалися на засіданнях кафедри методики навчання Національного аграрного університету і трудового навчання та креслення Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2000-2004 рр.). Результати дослідження в різних формах було використано автором у ході занять на економічному факультеті Бережанського агротехнічного інституту НАУ і факультеті педагогіки та підвищення кваліфікації Національного аграрного університету (2001-2004 рр.). Окремі результати дослідження відображені у навчальній програмі та методичних розробках автора дисертаційної роботи.

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи відображені в 14 опублікованих працях, з них 10 одноосібних. Загальний обсяг особистого внеску 5,25 авторських аркушів, у тому числі: 10 наукових статей (з них 8 у фахових виданнях України), 4 статті у збірниках матеріалів і тез доповідей на наукових конференціях і семінарах.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури (218 найменувань, з них 5 іноземною мовою), 7 додатків на 83 сторінках. Робота включає 46 таблиць на 49 сторінках. Загальний обсяг роботи – 289 сторінок друкованого тексту, з яких основна частина – 186 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено об'єкт, предмет, мету, гіпотезу і основні завдання, методи дослідження, методологічні й теоретичні основи дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів роботи, сформульовано основні положення, що виносяться на захист, викладено відомості щодо апробації та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі – “Теоретичні передумови професійної підготовки фахівців аграрної економіки до інформаційної діяльності” – розкрито специфіку інформаційної діяльності у сільському господарстві; досліджено завдання та функції інформаційної діяльності економіста-аграрника, розроблено його кваліфікаційні характеристики і на цій основі визначено рівні професійної підготовки до інформаційної діяльності; розглянуто інформатику як науку та навчальну галузь у системі аграрної освіти, визначено її місце та роль у професійній підготовці майбутнього фахівця аграрної економіки; проаналізовано стан освітньої галузі інформатики в аграрних ВНЗ.

На основі узагальнення наукових праць І. Булах, М. Кропивка, Д. Мельничука, Д. Чернілевського М. Швиденка з'ясовано, що в аграрних ВНЗ особливої актуальності набуває проблема змісту підготовки майбутніх економістів аграрного профілю до використання сучасної комп'ютерної техніки та телекомунікаційних

мереж в управлінні аграрним виробництвом. Проведений у дисертації огляд літературних джерел (О. Глазунова, В. Качурівський, О. Клочко, Ю. Красюк) виявив відсутність наукового обґрунтування змісту інформаційної підготовки економістів-аграрників (навчальних планів, освітньо-професійних програм, методичних рекомендацій). Отже, з метою його розробки було здійснено аналіз структури інформаційної діяльності економістів-аграрників, визначено її особливості в сфері АПК. На підставі цього аналізу було визначено та обґрунтовано основні види професійної інформаційної діяльності та функціональні обов'язки фахівців, а також вимоги до їх професійної підготовки в галузі інформатики. Це стало основою для наукового обґрунтування кваліфікаційних характеристик професійної інформаційної діяльності фахівця аграрної економіки, що, в свою чергу, окреслюють коло необхідних його знань та вмінь. Ґрунтуючись на розроблених В. Безпальком та А. Киверялгом критеріях оцінювання якості засвоєння знань та вмінь, було визначено рівні сформованості професійних якостей фахівця аграрної економіки, необхідних для досягнення цілей підготовки до професійної інформаційної діяльності.

У дослідженні, посилаючись на результати наукових робіт А. Єршова, М. Жалдака, Ю. Машбиця, Н. Морзе, Ю. Рамського, проаналізовано зміст науки інформатики, її структуру та тенденції розвитку, вплив на аграрну галузь для вирішення важливої проблеми змісту професійної інформаційної підготовки, посилення її загальноосвітньої та прикладної значущості. Це дало підстави проаналізувати підготовку майбутніх фахівців до професійної інформаційної діяльності в системі аграрної освіти як її складової, що забезпечує розробку та впровадження програмного, технічного, навчально-методичного та організаційного забезпечення використання комп'ютерної техніки та інформаційних технологій в аграрних ВНЗ.

Особливу увагу в дисертаційній роботі приділено значенню інформатики в системі професійної підготовки майбутнього економіста-аграрника. Було встановлено, що місце та роль освітньої галузі "Інформатика" значно залежить від рівня інформатизації навчального процесу в аграрному ВНЗ, розробок дидактичних програмних засобів та їх використання під час вивчення різноманітних фундаментальних, професійно орієнтованих та спеціальних економічних предметів. Ґрунтовний аналіз існуючих навчальних планів та програм з інформатики для економічних спеціальностей в аграрних ВНЗ забезпечив можливість виявити низку недоліків: а) невідповідність між вимогами до професійної підготовки в галузі інформатики та кількістю годин, відведених на її здійснення; б) відсутність типових програм з інформатики для багатьох економічних спеціальностей; в) наявність у чинних програмах вимог до знань, умінь та навичок, які не мають професійної спрямованості; г) необґрунтована варіативність за часом на вивчення одного і того ж розділу; д) широка розбіжність у назвах предметів галузі інформатики.

У дослідженні виявлено низку суттєвих недоліків змісту навчальних програм з предметів циклу інформатики (відсутність фундаментальних розділів інформатики,

необґрунтований порядок розміщення розділів у курсі інформатики, відсутність чіткої диференціації його змісту для різноманітних економічних спеціальностей, прикладної спрямованості інформаційної підготовки, значна орієнтація інформатики на програмування, слабка узгодженість з шкільним курсом інформатики), що діяли протягом усього часу існування аграрних ВНЗ. Ці недоліки в навчально-програмній документації з інформатики ускладнюють організацію навчального процесу в аграрних ВНЗ, що спричиняє зниження якості інформаційної підготовки майбутніх економістів-аграрників.

Для аналізу стану інформаційної підготовки було проведено експертне оцінювання методичних підходів до вивчення курсу інформатики в аграрних ВНЗ. В основу цього покладено анкетування 62 фахівців з інформатики в чотирьох аграрних ВНЗ у різних регіонах України. Більшість респондентів (66,7%) вважають основним завданням цієї навчальної галузі підготовку майбутніх аграрників до професійної діяльності в умовах інформатизації сільського господарства, формування навичок використання інформаційних та телекомунікаційних технологій у своїй повсякденній праці. Результати анкетування свідчать, що на даний момент метою для більшості викладачів (56,4%) є використання комп'ютерних технологій у подальшій професійній діяльності, тому інформатика втрачає позиції фундаментальної, загальноосвітньої галузі, а інформаційна підготовка обмежується лише до практично-прикладним характером.

На цьому етапі встановлено, що понад третини респондентів (35,6%) не керуються дидактичними принципами формування змісту навчальних предметів циклу інформатики. Проведене опитування показало, що домінантною ідеєю в професійній аграрній освіті значна кількість (69,5%) фахівців навчальної галузі інформатики вважає тріаду “інформація – інформаційне моделювання – інформаційні технології”.

Аналіз відповідей фахівців з інформатики дав змогу виділити такі змістові лінії підготовки економістів до професійної інформаційної діяльності: інформації та інформаційних процесів (23,08%), комп'ютерної техніки (57,7%), формалізації та моделювання (15,4%), алгоритмізації та програмування (15,4%), інформаційно-обчислювального забезпечення різних галузей аграрної економіки (30,7%), інформаційних технологій (76,9%) та технологій комп'ютерних мереж (73,1%); намітити їх тенденції розвитку в системі аграрної освіти. Більшість респондентів (58,2%) вважають, що в освітній галузі інформатики слабо реалізовано диференціацію її змісту відповідно до різноманітних економічних спеціальностей. Більша половина опитаних (53,2%) зазначили, що кабінети обчислювальної техніки та програмне забезпечення, зазвичай задовольняють вимогам сучасного інформаційного суспільства. 41,1% опитаних фахівців з інформатики зазначили, що на даному етапі спеціалізоване для сектору аграрної економіки прикладне програмне забезпечення не вивчається в курсі інформатики.

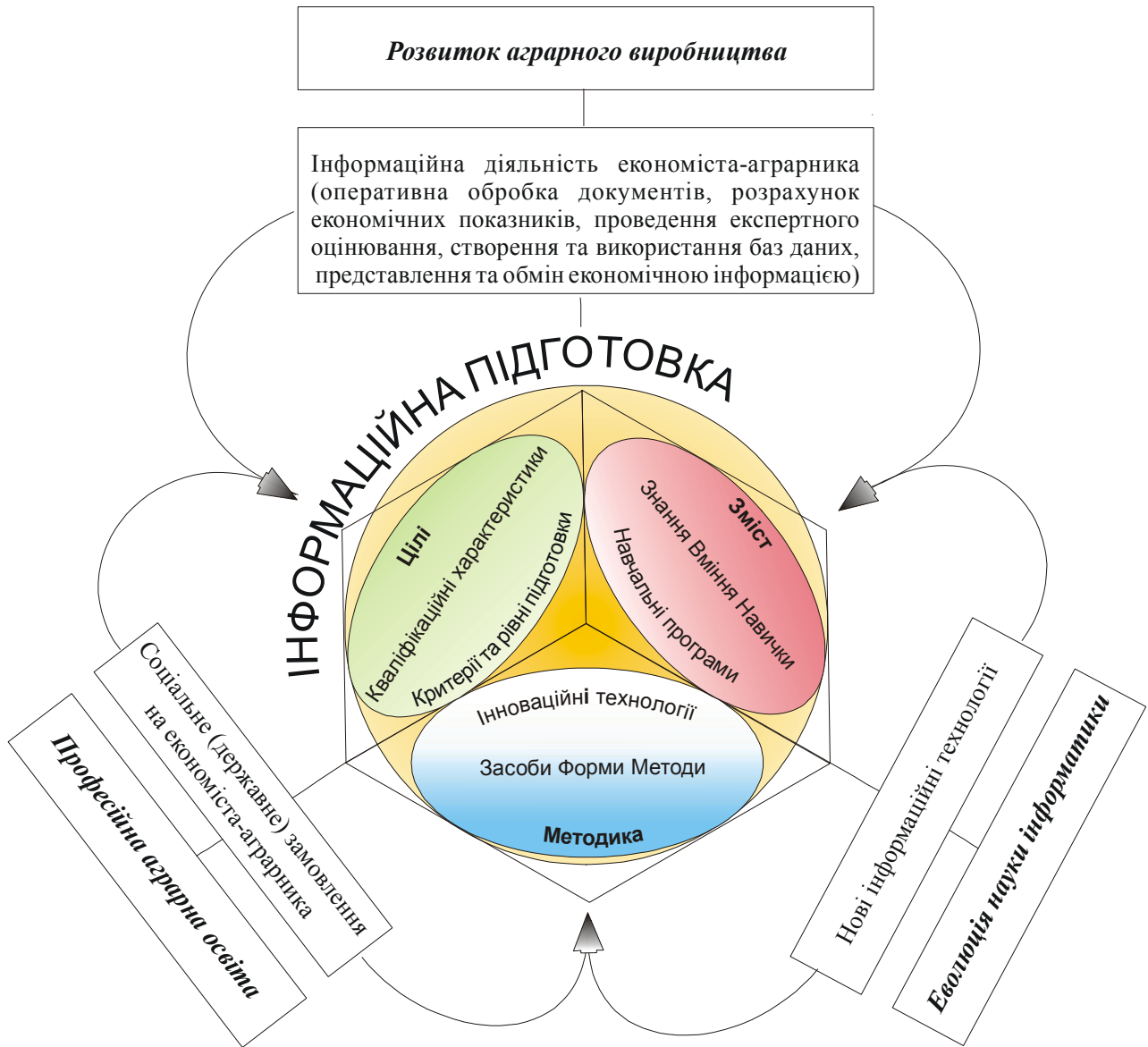
Таким чином, аналіз сучасного стану і перспектив підготовки економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності засвідчив, що у розумінні

фахівців з інформатики вона повинна бути фундаментальною та професійно орієнтованою, формувати навички раціонального використання інформаційних та телекомунікаційних технологій у своїй професійній діяльності.

У другому розділі – **“Система підготовки економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності”** – охарактеризовано модель системи інформаційної підготовки майбутніх фахівців аграрної економіки, на основі загальних та специфічних дидактичних принципів обґрунтовано зміст навчального курсу інформатики для економічних спеціальностей в аграрних ВНЗ; вдосконалено методика інформаційної підготовки майбутніх економістів-аграрників, яка включає активні імітаційні форми та методи навчання, а також програмні дидактичні засоби.

У дисертаційній роботі теоретично обґрунтовано та розроблено модель системи професійної підготовки в галузі інформатики економістів аграрними ВНЗ (рис. 1) шляхом аналізу її основних компонентів (цілі, зміст, методика, рівні підготовки) та факторів (тенденції розвитку аграрної освіти, еволюція науки інформатики та її технологій, об’єктивні закономірності інформатизації аграрного виробництва). Взаємозв’язки компонентів цієї моделі реалізуються через: 1) чітке визначення цілей інформаційної підготовки економістів-аграрників, що ґрунтується на основі аналізу структури інформаційної діяльності та державного замовлення, сприяє науковому відбору та проектуванню змісту; 2) зміст, на який впливає розвиток нових інформаційно-комунікаційних технологій та їх використання в професійній діяльності, визначає методика; 3) процесуальний компонент цієї системи, що залежить від тенденцій розвитку професійної аграрної освіти та новітніх інформаційно-педагогічних технологій, впливає на рівень досягнутих результатів підготовки, які корегують постановку її нових цілей.

У дослідженні основні змістові напрями інформаційної підготовки було визначено, з одного боку, змістом самої інформаційної професійної діяльності економіста-аграрника та вимогами інформатизації сфери аграрної економіки, з іншого – цілями вивчення інформатики фахівцями сільського господарства та сукупністю вимог дидактичних принципів. Ці напрями такі: інформаційні процеси у сільському господарстві; економічна інформація в аграрному виробництві; алгоритмізація та програмування виробничих процесів в АПК; комп’ютерні засоби інформатизації аграрної галузі; формалізація та моделювання; інформаційні технології; збереження та пошук економічної інформації, передача економічної інформації та телекомунікаційні технології.

Рис. 1. Модель системи підготовки майбутніх фахівців аграрної економіки до професійної інформаційної діяльності

У дисертаційній роботі охарактеризовано дидактичні принципи (загальні та специфічні: спільність та взаємозв'язок фундаментальної, методологічної, професійної інформаційної підготовки, комплексні внутрішньопредметні та зовнішньопредметні зв'язки інформаційної підготовки, професійна гнучкість інформаційної підготовки, стабільність та динамічність інформаційної підготовки, уніфікація та диференціація змісту підготовки до інформаційної діяльності) як систему добору і переробки наукового матеріалу для визначення змісту професійної підготовки економістів в аграрних ВНЗ.

Для визначення конкретного змісту професійної інформаційної підготовки в дисертації використано метод групових експертних оцінок. Відбір основних розділів та понять курсу інформатики для економічних спеціальностей здійснено на основі

вивчення досвіду викладачів, методистів, учених та фахівців. Завдяки проведенню колективного експертного оцінювання було виявлено найбільш важливі розділи курсу інформатики. На основі таблиць ранжування результатів експертного опитування фахівців з інформатики було відібрано 15 основних розділів цього навчального курсу для економічних спеціальностей для аграрних ВНЗ: 1) початки загальної теорії інформації; 2) математичні основи інформатики; 3) основи інформаційного моделювання; 4) технічні засоби інформатизації; 5) засоби телекомунікацій; 6) системні програмні засоби; 7) засоби реалізації базових інформаційних технологій: текстові та графічні редактори; 8) системи та мови програмування; 9) програмне забезпечення комп'ютерних мереж; 10) засоби захисту інформації; 11) процесори електронних таблиць; 12) засоби керування базами даних; 13) мультимедія-технології; 14) засоби реалізації проблемно-орієнтованих інформаційних технологій; 15) інформаційно-обчислювальне забезпечення сільського господарства. Коефіцієнт вагомості для кожного розділу визначає значущість для інформаційної підготовки майбутнього фахівця аграрної економіки.

У дисертаційному дослідженні встановлено порядок розміщення цих розділів, що утворили підсистему змісту підготовки майбутніх економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності. Така послідовність дала змогу встановити логічний взаємозв'язок між окремими її компонентами. Для цього використано матричну методику, щоб зобразити зміст інформаційної підготовки у вигляді схеми оптимального розміщення основних розділів за часовою шкалою в найбільш загальному вигляді. Ця схема відображає загальну тенденцію в порядку розміщення розділів.

Враховуючи той факт, що сучасні тенденції розвитку інформаційної підготовки найбільш безпосередньо пов'язані з проблемою розробки нових методик та технологій навчання, здійснено підбір таких форм та методів навчання, які підпорядковуються реалізації основних завдань підготовки фахівця аграрної економіки до професійної інформаційної діяльності та забезпечують взаємодію викладача та студента. У процесі експериментальної роботи використано активні форми та методи навчання, які, на нашу думку, реалізують підхід до навчального процесу як до проектно-творчої системи, ставлять на перший план особистісно діяльну орієнтацію інформатики. Особливу увагу було приділено дидактичній діловій грі як цілеспрямованій організації навчально-ігрових взаємодій студентів під час моделювання ними цілісної професійної інформаційної діяльності економіста аграрної сфери.

Враховуючи найбільш розповсюджені тенденції у професійній інформаційній підготовці в аграрних ВНЗ, проаналізовано потенціал застосування дидактичних програмних засобів, виконання ними навчальних цілей освітньої галузі інформатики в системі аграрних ВНЗ. Було визначено типологію програмних засобів за методичним призначенням, можливості посилення їх дидактичної значущості, характерні особливості та дидактичні вимоги до їх створення, ураховано специфіку впровадження у навчальний процес. Основний акцент нами було зроблено на прикладні навчальні програми, об'єктно-орієнтовані програмні системи та віртуальне навчальне середовище,

орієнтовані на виконання ігрової діяльності, яка найчастіше стимулює процеси засвоєння студентами змісту навчального матеріалу.

На завершення у дисертаційній роботі було описано проведення експериментального дослідження на виявлення ефективності запропонованої нами моделі системи інформаційної підготовки економіста-аграрника, яка включає розроблені цілі, зміст та методику. Підсумки аналізу педагогічної ефективності розробленої нами системи підготовки фахівців аграрної економіки до професійної інформаційної діяльності (коефіцієнт засвоєння навчального матеріалу кожного розділу коливається від 72,9% до 87,6% для 2002-2003 н. р. і від 73,1% до 88,3% для 2003-2004 н. р., тобто перевищує 70%) показали, що запропонований зміст підготовки з інформатики є доступним для засвоєння студентами аграрних ВНЗ (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Динаміка засвоєння розділів студентами за 2002-2003 і 2003-2004 роки

Тема розділу	Коефіцієнт засвоєння (%) за навчальні роки	
	2002-2003	2003-2004
Інформація, інформаційні процеси, інформаційні системи в сільському господарстві	74,2	75,8
Технічні та системні засоби інформатизації професійної діяльності	83,2	84,3
Формалізація та моделювання об'єктів, явищ, процесів в аграрній сфері	72,9	73,1
Використання текстових редакторів та засобів підготовки презентацій	87,6	88,3
Оброблення даних у середовищі табличних процесорів	79,2	80,4
Використання баз даних для збереження та пошуку необхідної економічної інформації	75,3	76,8
Використання комп'ютерних мереж та електронної комерції у сільському господарстві	80,6	80,9

Перевірка на хибність нуль-гіпотези про те, що розроблена нами методика не впливає на успішність студентів-аграрників для кожного розділу курсу інформатики, підтвердила протилежне. Тобто розроблена нами методика інформаційної підготовки є дієвим засобом формування у майбутніх фахівців сільського господарства необхідного комплексу знань, умінь та навичок роботи з економічною інформацією.

Порівняльний експеримент, що проводився шляхом зіставлення залікових оцінок, результатів підсумкових контрольних робіт, виконання курсових проектів у межах суміжних з інформатикою спеціальних та професійно-орієнтованих дисциплін студентами економічних спеціальностей аграрних ВНЗ, довів, що розроблена нами система інформаційної підготовки має потужний вплив на рівень професійної компетентності.

Наявність високого ступеня кореляції (від +0,61 до +0,79) між рівнем засвоєння знань та вмінь основних розділів інформатики та рівнем успішності з професійно орієнтованих та спеціальних навчальних дисциплін (табл. 2) підтвердила той факт, що

Таблиця 2

Коефіцієнти кореляції між рівнем засвоєння змісту навчального курсу інформатики та загальними результатами засвоєння економічних дисциплін

Спеціальності аграрної економіки	Економічні дисципліни, суміжні з інформатикою	Коефіцієнт кореляції
“Фінанси і кредит у галузях АПК”	Автоматизоване робоче місце фінансиста-економіста	+0,79
	Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах	+0,66
	Комп’ютерні технології банку	+0,73
“Облік і аудит”	Моделювання економічних систем	+0,71
	Інформаційні системи і технології обліку	+0,65
	Автоматизоване робоче місце бухгалтера	+0,78
“Економіка підприємств”	Кількісні методи в економічному аналізі	+0,61
	Інформаційні системи підприємств	+0,63
	Моделювання економічних систем	+0,64

грунтовна підготовка економіста-аграрника в галузі інформатики є вагомим складовою професійної теоретичної та практичної підготовки, запорукою володіння своїм фахом.

Отримані результати експериментального дослідження засвідчили ефективність розробленої системи інформаційної підготовки майбутніх економістів, яка враховує специфіку інформаційної діяльності в аграрній галузі, що дозволило сформулювати загальні висновки.

ВИСНОВКИ

1. Вивчення особливостей інформаційної діяльності економістів-аграрників вказує на посилення ролі освітньої галузі інформатики в професійній підготовці фахівців аграрної економіки. Сучасний досвід використання інформаційних та телекомунікаційних технологій в аграрній галузі та вирішення проблем інформатизації агропромислового комплексу вказує на розширення вимог до комплексу фундаментальних знань, практично-прикладних умінь та навичок у галузі інформатики випускників аграрних ВНЗ.

2. Аналіз професійної інформаційної діяльності економістів аграрної галузі виявив її специфіку (обмеженість можливостей комп’ютеризації виробничих процесів; оперативне та своєчасне виконання інформаційних процедур; обмін економічною інформацією за допомогою комп’ютерних телекомунікацій), що спричиняє необхідність науково обґрунтованого відбору змісту, методів, форм та засобів інформаційної підготовки в аграрних ВНЗ. Актуальність розробки системи підготовки майбутніх економістів до професійної інформаційної діяльності у рамках аграрної освіти обумовлюється відсутністю науково-методичного обґрунтування чинної навчально-методичної документації та потужним впливом на цю підготовку стрімкого розвитку науки інформатики, її компонентів у сільськогосподарському виробництві.

3. Вивчення стану інформаційної підготовки економістів-аграрників засвідчило відсутність належного наукового обґрунтування компонент курсу інформатики в системі аграрної економічної освіти: визначення цілей, проектування змісту, організації навчального процесу; підбору методів та засобів навчання, досягнення рівня кваліфікації роботи з економічною інформацією майбутніх фахівців аграрної економіки.

4. Розроблено модель системи підготовки майбутніх економістів в аграрних ВНЗ до професійної інформаційної діяльності: компоненти системи є цілі (виховні, освітні, професійні), її зміст (знання, вміння та навички) та методика (методи, форми та засоби); системотвірний фактор - спрямованість цієї підготовки на процес інформатизації агропромислового комплексу. Чітке визначення цілей, як компонентів системи інформаційної підготовки економістів-аграрників, що ґрунтується на аналізі інформаційної діяльності та державному замовленні на цих фахівців, сприяє науковому відбору та проектуванню інших компонентів цієї системи (змісту та методики), на яких впливає розвиток нових інформаційно-комунікаційних технологій, тенденції в професійній аграрній освіті та педагогічних інноваціях. Вони, в свою чергу, визначають рівень досягнутих результатів підготовки. Реалізація моделі здійснювалася на етапі вивчення курсу "Інформатика та інформаційні технології в сфері аграрної економіки" студентами економічних спеціальностей аграрних ВНЗ.

5. Виходячи з вимог процесу інформатизації різних сфер агропромислового комплексу, на основі всебічного аналізу нормативних, науково-дослідних матеріалів визначено та обґрунтовано функціональні обов'язки економіста-аграрника у роботі з інформацією (оперативна обробка документів, розрахунок економічних показників, проведення експертного оцінювання, створення та використання баз даних, застосування комп'ютерних телекомунікацій, зручне представлення економічної інформації), а також знання, вміння та навички використання інформаційних та телекомунікаційних технологій у межах професійної інформаційної діяльності фахівців аграрної економіки. Вони визначили основу для розробки освітньо-кваліфікаційних характеристик, критеріїв та рівнів інформаційної підготовки економістів сільського господарства.

6. На основі дослідження особливостей інформаційної діяльності фахівця аграрної економіки, вивчення основних вимог інформатизації аграрної сфери до рівня професійної інформаційної підготовки економіста сільського господарства, дидактичних (загальних і специфічних) принципів добору змісту для освітнього курсу інформатики, застосування методів групових експертних оцінок та матриць здійснено проектування та дидактично-логічний аналіз змісту підготовки до інформаційної діяльності в системі аграрної освіти для економічних спеціальностей.

7. Доведено доцільність застосування під час підготовки до професійної інформаційної діяльності активних форм і методів, які інтенсифікують процес навчання, підвищують його ефективність, орієнтують на особистісно діяльнісний підхід, і тим самим впливають на підвищення фахового рівня сучасного економіста

аграрного профілю. Особливу увагу приділено розробці ділових ігор як елементу новітніх педагогічних технологій. Досліджено використання дидактичних програмних засобів як форми інтелектуалізації діяльності студента та викладача, яка розширює можливості нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, підтримує інтегративні тенденції процесу пізнання закономірностей інформатизації аграрної галузі, здійснює індивідуалізацію та диференціацію навчального процесу. Розглянуто комп'ютерні ділові ігри як новий сучасний засіб професійного навчання, що все частіше застосовується в освітньому процесі аграрних ВНЗ.

8. Аналіз результативності розробленої системи інформаційної підготовки економістів в аграрних ВНЗ підтвердив, що розроблений зміст інформатики є доступним для засвоєння студентами-аграрниками і може пропонуватися для практичного застосування в системі аграрної економічної освіти, а рекомендовані методи, форми та засоби є ефективними для формування у майбутніх фахівців аграрної економіки необхідного рівня інформаційної підготовки.

9. За результатами експериментальної роботи встановлено наявність високого ступеня кореляції між рівнем засвоєння знань та вмінь основних розділів курсу інформатики та рівнем успішності з професійно орієнтованих та спеціальних навчальних дисциплін. Це підтверджує, що розроблена система інформаційної підготовки підвищує рівень загальної професійної підготовки економіста-аграрника.

Поставлені та розв'язані завдання не торкають всіх аспектів проблеми професійної інформаційної підготовки фахівців сільського господарства. Незабаром необхідно: 1) проаналізувати можливості технологій дистанційного навчання в професійній інформаційній підготовці економістів-аграрників; 2) обґрунтувати зміст та методики інтегрованих з інформатикою курсів професійної підготовки спеціалістів сільського господарства; 3) підвищити рівень інформаційної культури викладача-аграрника з вузькою сільськогосподарською спеціалізацією; 4) підготувати різнопрофільних викладачів інформатики в системі аграрної освіти з високим рівнем професійної компетентності.

ПЕРЕЛІК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях:

1. Корнев Р.С. Теоретичні основи інформатики, як навчальної дисципліни // Наукові записки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова / Уклад.: П.В.Дмитренко, О.Л.Макаренко. – К.:НПУ, 2001. – Вип. 41. – С. 57-59.

2. Корнев Р.С. Визначення порядку розміщення тем та понять у змісті навчального предмета інформатики в аграрних закладах освіти // Молодь і ринок. – 2002. – №1. – С. 96-99.

3. Корнев Р.С. Значення інформаційної культури студентів аграрних закладів освіти під час їх підготовки до майбутньої професійної діяльності // Науковий вісник Національного аграрного університету / Ред. кол.: Д.О.Мельничук (відп. ред.) та ін. – К., – 2004.– Вип.72. – С. 349-353.

4. Корнев Р.С. Важливість дидактичних принципів формування змісту навчального предмета інформатики в аграрних закладах освіти // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Тернопіль. – №6. – 2004. – С. 73-76.

5. Корнев Р.С. Модель інформаційної діяльності спеціалістів аграрної економіки як основа формування цілей та змісту навчального предмета інформатики в аграрних освітніх закладах // Науковий вісник Національного аграрного університету / Ред. кол.: Д.О.Мельничук (відп.ред.) та ін. – К., – 2004. – Вип.79. – С. 326-332.

6. Корнев Р.С. Цілі та завдання навчального предмета інформатики в аграрних закладах освіти // Зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського державного університету: Серія педагогічна: Дидактики дисциплін фізико-математичної та технологічної освітніх галузей. Зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2004. – Вип. 10. – С. 78-80.

7. Корнев Р.С. Значення фундаментальної підготовки фахівців-аграрників з інформатики // Науковий вісник Національного аграрного університету / Ред. кол.: Д.О.Мельничук (відп.ред.) та ін. – К., – 2005. – Вип. 86. – С. 325-329.

8. Корнев Р.С., Роман Б.Є. Методологічна інформаційна підготовка майбутніх фахівців-аграрників та її професійна зорієнтованість // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Тернопіль. – №5. – 2005. – С. 195-198.

9. Корнев Р.С., Корнева Л.І. Комплексні взаємозв'язки підготовки майбутніх економістів-аграрників до інформаційної діяльності // Наука і методика: Збірник науково-методичних праць / Ред. кол.: А.Ф.Гойчук (гол.ред.) та ін. – К.: Аграрна освіта, 2006. – Вип. 6. – С. 83-88.

10. Корнев Р.С., Бурдаш У.Є. Особливості підготовки економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Тернопіль. – 2006. – №2. – С. 50-53.

Матеріали доповідей на наукових конференціях:

11. Корнев Р.С. Диференціація змісту навчального предмета інформатики в аграрних закладах освіти // Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість: Зб. мат-лів. VII Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 15-16 квітня 2004 р.; У 7-ми т. / Редкол. Андрущенко В.П. (відп.ред.) та ін. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2004. – Т.6. – С. 307-310.

12. Корнев Р.С. Нова парадигма навчального предмету інформатики в аграрних закладах освіти // Сучасний соціокультурний простір 2004: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 20-25 грудня 2004 р. – К.: ТОВ«ТК«Меганом», 2004. – Ч. 2. – С. 11-13.

13. Корнев Р.С. Відповідність оснащеності кабінетів інформатики в аграрних закладах освіти вимогам сучасного інформаційного суспільства. // Наука і освіта '2005': Матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 7-21 лютого 2005 р. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005.– Том. 33. Проблеми підготовки фахівців. – С. 7-9.

АНОТАЦІЯ

Корнев Р.С. Підготовка майбутніх економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, 2006.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів економічного профілю до професійної інформаційної діяльності. У дисертації досліджено зміст професійної інформаційної діяльності фахівця аграрної економіки, проаналізовано інформатику як галузь наукового знання та навчальну галузь у системі аграрної освіти, вивчено стан професійної інформаційної підготовки економістів-аграрників, науково обґрунтовано її цілі, зміст та методику шляхом побудови моделі системи інформаційної підготовки економіста-аграрника, використано загальнодидактичні та специфічні принципи добору та метод групових експертних оцінок для розробки змісту, розроблено ефективні форми, методи та засоби професійної підготовки економістів аграрного профілю в галузі інформатики, перевірено ефективність розробленої моделі системи підготовки економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності.

Основний зміст роботи викладено в 14 публікаціях.

Ключові слова: професійна підготовка економіста-аграрника, професійна інформаційна діяльність, інформатика, зміст та методика інформаційної підготовки, інформаційні технології.

АННОТАЦИЯ

Корнев Р.С. Подготовка будущих экономистов-аграрников к профессиональной информационной деятельности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности: 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, Тернополь, 2006.

Диссертационное исследование посвящено педагогическим основам профессиональной подготовки экономистов-аграрников в области информатики. Перемены, которые происходят в секторе аграрной экономики, мощный прогресс в компьютерной технике и информационно-телекоммуникационных технологиях порождают необходимость усовершенствования информационной подготовки будущих экономистов-аграрников, дальнейшее развитие курса информатики в аграрных высших

учебных заведениях, приведение её к более новому соответствию требованиям процесса информатизации агропромышленного комплекса.

Анализ профессиональной информационной деятельности специалистов аграрной сферы обнаружил ее специфику, которая служит причиной необходимости научно обоснованного отбора содержания и методики информационной подготовки в аграрных высших учебных заведениях. Актуальность разработки системы информационной подготовки в аграрном экономическом образовании обуславливается отсутствием научно-методического обоснования действующей учебно-методической документации и влиянием на эту подготовку развития компоненты науки информатики в сельскохозяйственном производстве.

На основе исследования структуры информационной деятельности специалиста аграрной экономики, анализа основных требований информатизации аграрной сферы к уровню профессиональной информационной подготовки экономиста-аграрника, дидактической системы принципов отбора содержания для образовательной сферы информатики, применение метода групповых экспертных оценок было осуществлено проектирование содержания информационной подготовки в системе аграрного образования для экономических специальностей.

Для решения довольно важного для системы аграрного образования проблемы информационной подготовки экономистов, усиление её общеобразовательной значимости в системе аграрного образования в нашем исследовании разработана модель подготовки специалистов аграрной экономики к профессиональной информационной деятельности.

В диссертации проведено изучение подходов к подготовке будущих экономистов-аграрников к профессиональной информационной деятельности в системе аграрного образования. Построенная модель информационной подготовки экономистов-аграрников удовлетворяет различные точки зрения, относительно процесса обоснования ее компонент: определение целей, проектирование содержания, организация учебного процесса; подбор методов и средств обучения, достижения уровня квалификации работы с аграрной информацией будущих экономистов-аграрников.

Выполняя комплекс задач методики информационной подготовки, мы осуществили анализ активных форм и методов обучения информатики. Изучены возможности использования дидактических программных средств, которые основаны на реализации возможностей новых информационных и телекоммуникационных технологий, поддерживает процесс познания закономерностей информатизации аграрной сферы. Рассмотрены деловые компьютерные игры как новое современное средство профессионального обучения.

Анализ результативности разработанной методической системы информационной подготовки в аграрных учебных заведениях подтвердил, что подобранное содержание образовательной области информатики доступно для усвоения студентами-аграрниками, а рекомендованная система информационной подготовки эффективное средство формирования у будущих экономистов сельского хозяйства необходимого уровня информационной культуры. Результаты экспериментальной работы доказывают, что

разработанные нами содержание и методика подготовки будущих экономистов-аграрников к профессиональной информационной деятельности приводит к повышению их уровня общей профессиональной компетенции.

Ключевые слова: профессиональная подготовка экономиста-аграрника, профессиональная информационная деятельность, информатика, содержание и методика информационной подготовки, информационные технологии.

Kornyev R. The training of the future agrarian economists for professional information activity. – Manuscript.

The dissertation for reception of a scientific degree of Candidate of pedagogical sciences in a specialty: 13.00.04 – theory and methodology of professional education.- Ternopil National Pedagogic University named after Hnatuk. - Ternopil, 2005.

The research deals with the investigation of vocational informational training problems of higher agrarian educational establishments students of economics profile. The author studied the contents of the professional informational activity of a economist in agriculture, analyzed the information science as a subject in the system of agrarian education, scrutinized the present situation of teaching of computer educational subjects, has proved the contents of information subject by modeling of the professional informational training of a economist in agriculture, using the didactic system of choice principles and method of expert appreciation, has developed methodic system of the effective forms, methods and facilities for vocational informational training, has experimentally proved the proposed contents informatics course and the efficiency of the created technology of its study.

Key words: the professional information activity, the vocational informational training of agrarian economists, the information science, contents and methods of informational training, an information technology.